

METALLURGIYA SOHASIDA LOYIHALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI

Mirzayev Shoxrux Shavkatovich

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17130731>

Annotatsiya: Mazkur tezisda metallurgiya sohasida amalga oshirilayotgan loyihalar samaradorligini oshirish yo'llari, baholash mezonlari va ustuvor yo'nalishlari tahlil qilinadi. Shuningdek, innovatsion texnologiyalarni joriy etish, xavf-xatarlarni boshqarish va "yashil metallurgiya" tamoyillarini qo'llash orqali iqtisodiy hamda ekologik samaradorlikni oshirish masalalari yoritiladi.

Kalit so'zlar: loyiha boshqaruvi, samaradorlik, metallurgiya, innovatsiya, xavf-xatarlar, investitsiya.

Kirish

Globallashuv va iqtisodiy raqobatning kuchayishi sharoitida metallurgiya sohasi mamlakat sanoati va iqtisodiy barqarorligini ta'minlovchi eng muhim tarmoqlardan biri hisoblanadi. Ushbu sohada amalga oshiriladigan loyihalarning muvaffaqiyati nafaqat ishlab chiqarish ko'rsatkichlari, balki mamlakatning eksport salohiyati, texnologik yangilanishi va ekologik xavfsizligi bilan chambarchas bog'liqdir. Shu bois metallurgiya sohasida loyihalarni samarali boshqarish va ularning iqtisodiy hamda ijtimoiy samaradorligini oshirish masalalari dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Asosiy qism

1. Loyihalar samaradorligini baholash mezonlari

Metallurgiya sohasidagi loyihalarni baholashda quyidagi ko'rsatkichlar muhim ahamiyatga ega:

- Moliyaviy ko'rsatkichlar – sof joriy qiymat (NPV), ichki rentabellik normasi (IRR), investitsiyalar rentabelligi (PI);
- Texnologik samaradorlik – ishlab chiqarish quvvatlari, xomashyo va energiya sarfi, mahsulot tannarxining pasayishi;
- Ijtimoiy va ekologik omillar – yangi ish o'rinlari yaratish, ishlab chiqarish jarayonida chiqindilarni kamaytirish, atrof-muhitga salbiy ta'sirni pasaytirish.

2. Samaradorlikni oshirish omillari

Metallurgiya loyihalarida samaradorlikni oshirish quyidagi omillar orqali amalga oshiriladi:

- Raqamli texnologiyalarni joriy etish – Big Data, sun'iy intellekt (AI), ERP tizimlari yordamida jarayonlarni optimallashtirish;
- Xavf-xatarlarni boshqarish – moliyaviy, texnologik va bozor xatarlarini tahlil qilish va ularni kamaytirish mexanizmlarini ishlab chiqish;
- Tashkiliy boshqaruvni kuchaytirish – loyiha ishtirokchilari o'rtasida samarali kommunikatsiya, mas'uliyatni aniq taqsimlash;
- Investitsion manbalarni diversifikatsiya qilish – xorijiy va mahalliy kapitalni jalb etish orqali moliyaviy barqarorlikni ta'minlash.

3. Metallurgiya sohasiga xos ustuvor yo'nalishlar

- Energiya tejankor texnologiyalarni joriy etish – ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish va energiya samaradorligini oshirish;

- Chiqindilarni qayta ishlash va “yashil metallurgiya” tamoyillarini qo'llash – ekologik xavfsizlikni oshirish;

- Mahalliy xomashyo bazasidan keng foydalanish – importga qaramlikni kamaytirish va resurslardan oqilona foydalanish.

Xulosa

Metallurgiya sohasida loyihalar samaradorligini oshirish uchun innovatsion texnologiyalarni keng qo'llash, boshqaruv jarayonlarini optimallashtirish hamda xavf-xatarlarni kamaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, ekologik barqarorlikni ta'minlash, energiya tejamkorlik va mahalliy resurslardan samarali foydalanish orqali sohaning raqobatbardoshligi oshiriladi. Bunday yondashuv mamlakat iqtisodiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatib, metallurgiya loyihalarining uzoq muddatli barqarorligini ta'minlaydi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Bobobekov H. O'zbekiston sanoatining rivojlanish bosqichlari. – Toshkent, 2020.
2. Dadaboyev Y. Innovatsion boshqaruv tizimlari. – Namangan, 2019.
3. Porter M. Competitive Advantage. – New York: Free Press, 2008.